Független művelődési és helytörténeti havilap
XVIII. évfolyam 11. (620.) szám, 2012. november 15. – csütörtök

HÉTFALU

Alapította és szerkesztette (1906–1911):
dr. Fekete Endre és Kiss Béla

Szerkesztők: Hochbauer Gyula,
dr. Kovács Lehel István

● **Kovács Lehel István**

Városunk díszpolgára Bálint András

1886. október 6-án született Bácsfaluban. Apja, Bálint András sokáig (mintegy 30 évig) volt Bácsfalu községi bírója, édesanyja Gödri Kata. Heten voltak testvérek, közülük kettő kiskorában meghalt, egy öccse, akit nagyon szeretett és gyakran emlegetett, V. gimnazista korában.

Tanítóképzőt végzett. Néhány évet Sepsiszentgyörgyön, azután Kolozsváron tanult. Sepsiszentgyörgyi diákkorából emlegette, hogy egy alkalommal – talán elsőéves képzős volt – gyalog jött haza egy karácsonyi vakációra. Kolozsváron pedig *„minden színdarabot megnéztem, ha mindjárt kölcsönpénzből is. Mások csak ültek a pénzükön, és nem láttak semmit.”* – mondta.

Mint fiatal csángó tanító, a hétfalusi társaságban nem talált valami meleg fogadtatásra. Sokszor mondta később is: „*Ha nem tanultam volna, lehettem volna a parasztok között az első, így lettem az urak között az utolsó*.”

1909-ben feleségül vette Borcsa Bodolai Sára tanítónőt. Boldog, meleg családi életet éltek, amelynek egyedüli árnya az volt, hogy nem volt gyermekük. Felesége súlyos cukorbajban halt meg 1945. március 4-én. A szomorú esemény csaknem összeroppantotta. Évek teltek el, amíg valamennyire visszanyerte életkedvét. Az idő és a soha meg nem szűnő munka enyhítette a fájdalmát, de ez a seb nem gyógyult be teljesen soha.

A „soha meg nem szűnő munka és el nem ismert érdem”, amely – mint oly sokszor emlegette – a csángó nép osztályrésze volt, az ő életének is osztályrésze lett.

Sokoldalú tevékenységet fejtett ki. Amit végzett, az nemcsak kenyérkereset volt, hanem elsősorban hivatás.

1906. január 19-től az első világháború kitöréséig a bácsfalusi állami elemi iskolában tanított. Ebben az időben írta minisztériumi felkérésre tankönyvbírálatait.

Az első világháborút elejétől végig a fronton küzdötte át, de a borzalmakról soha nem beszélt. Emlékezete csak az anekdotikus történeteket továbbította, amelyekben egy erős lélek derűje áradt szét. Háborús bajtársaival élete végéig fenntartotta a barátságot, közös harctéri élményeik emlékét számtalan fénykép őrzi.

A háború után, 1921. szeptember 1.–1928. július 31. között a hosszúfalusi Evangélikus Középiskola tanára volt. Szigorú, önmagával szemben is igényes tanár volt, tanúsítják tanári jegyzetei, naplói, mégis rajongtak érte növendékei.

1928. szeptember 1.–1931. október 31. között a Brassói Népbank hétfalusi fiókjának volt könyvelője.

1931. szeptember 1-től 1940. szeptember 1-ig a Romániai Zsinatpresbiteri Ág. H. Ev. Egyház könyvelője. Szűkös jövedelme kiegészítéseképpen sertéseket nevelt. Közhasznú füzetben népszerűsítette ilyen irányú ismereteit.

1940. április 1.–1948. október 31. között a Hétfalusi Takarékpénztár könyvelője, majd ügyvezető igazgatója.

*

Feddhetetlen jellemű, erős akaratú, vezetésre termett ember volt. Azt állíthatjuk róla, hogy „az ember, akinek minden sikerül.”

Hochbauer Ferencné Gáspár Sára így emlékszik vissza: *„Egy banki közgyűlés előtt valamilyen indítványát igen nagy ellenzés fogadta. Már előre féltem a készülődő vihartól, ő csak mosolygott és legyintett: »Gyere el a gyűlésre, meglátod, mi lesz!« Türelmesen végighallgatott minden ellenvéleményt, majd felállt, és nyugodtan, sorban valamennyiről bebizonyította, hogy mennyire nem helytálló. A végén egyhangú szavazással fogadták el indítványát. (A gyűlés után, amint az a Hétfalusi Takarékpénztárnál szokásban volt, nagy muri következett, vidám poharazgatás a Hangya vendéglőjében.)”*

Baráti körben szívesen megivott 1–2 pohár jó bort, s ha megkedvesedett, ott bizony nótázás is volt.

Tomos Tünde: *Bálint András*

Kiterjedt baráti köre volt, magyarok és románok, itt lakók és távoliak egyaránt. Akivel összebarátkozott, amellett egy életen át kitartott. Az ifjúságot különösen kedvelte. Sokukat nemcsak jó szóval és tanáccsal, hanem anyagilag is segítette, rendszeresen támogatta (Jakab András szobrász és Tóthpál Dániel is ezek között voltak).

Haragudni ritkán szokott. Kedvelt mondása volt: *„Én csak egyszer szoktam valakire megharagudni.”* Nem tűrte a hitványságot, jellemtelenséget, „semmi embernek” tartotta a szószegőt. Nemcsak a szakmába vágó tudományokban oktatta azokat, akik a keze alatt dolgoztak. Uborkaszezonban mesélt a csángók múltjáról, nagy fiairól: Zajzoni Rab Istvánról, Istók Jánosról, Jakab Andrásról, Sipos Jánosné Berecki Annáról, az öreg Borcsa papról, Gyurka József tanítóról. Életből vett történetekkel nyirbálta a túlzott idealizmust. Az volt a véleménye, hogy az elkényeztetett gyermeket egész életében támogatni kell, mint a fuszulykakarót. Ezekben az években a banki munkán kívül az Evangélikus Gyámintézet, az egyházmegye és a Temetkezési Egylet könyvelését végezte, a bácsfalusi gazdakör elnöke volt, írt, felolvasásokat tartott, és fizetés-kiegészítésként kevéske földjét is művelte.

Az államosítás után, 1948. szeptember 1-től 1951. október 30-ig a *Június 11* névre keresztelt malom könyvelője volt.

Erre az időre esik második házassága. 1949. nyarán feleségül vette özv. Gáspár Gyuláné Lukács Irént. Egy ideig Hosszúfaluban lakott, de egy idő után visszakívánkozott bácsfalusi családi házába. Gyakran látogatták felesége első családjából született gyerekei, vasárnaponként meg ő ment Hosszúfaluba pihenni s szórakozni velük, akik valóban nagyapjuknak ismerték és szerették.

(Folytatása a 3. oldalon.)

* Kiadja a Hétfalusi Magyar Művelődési Társaság – © HMMT, 2012. * ISSN 1582-9006 *

● **Márk László Gyula négyfalusi ref. lp.**

Egy 125 éves közösség múltja és jelenje

Vasárnap, november 11-én ünnepelte a négyfalusi református közösség 125 éves fennállását. Visszatekintve e nemes és szent eklézsia múltjára, elmondhatjuk, hogy voltak nagyon nehéz és könnyebb időszakok a gyülekezet életében, de mindvégig Isten kegyelme tartott meg.

Néhány érdekes szemelvény a gyülekezet múltjából:

1837. május 18.: A hosszúfalusi református leányegyházközség megalakulása, amely majd 40 év után szerveződik anyaegyházzá 1887-ben, ekkor kap kinevezést az első önálló lelkipásztor.

1893–1895: A templom felépítése.

1895. október 6.: Szász Domokos püspök felszenteli az új templomot. Erről a magasztos eseményről, a püspök fogadásáról egy korabeli feljegyzés: „*Bácsfalu, Türkös, Csernátfalu templomaiban az evang. lutheránusok és a görög keleti egyház tornyaiban zúgtak a harangok, és protestáns testvéreink tornyaiban nemzeti lobogók lengtek. A jó csángó atyafiak éljenzése között haladt a menet egész Csernátfalu templomáig, hol egy tisztes agg férfiú, a jó Borcsa bácsi, teljes papi ornátusban, és hiveinek nagy seregétől környezve, levett fővéggel elibe állott a püspököt vivő kocsinak. A püspök azonnal leszállott és szintén levett fővéggel állott nt.Borcsa bácsi előtt...”* (Protestáns Közlöny – 1895)

1902–1904: Paplak építése.

1937: az egyházközség lélekszáma 272, a nyolc hozzátartozó szórványban 273, összesen 545.

1949: A gyülekezet lélekszáma 380. A kommunista állam elkobozza a parókia épületét, elfoglalja a szemben épült építészeti szakiskola, kilakoltatják a benne lakó lelkészt.

1953: Új egyházmegyéhez sorolják be az egyházközséget. Az egyházmegye neve *Erdővidéki Egyházmegye*, románul *Protopopiatul Reformat din raioanele Stalin si Rupea*. 12 egyházközség tartozik az egyházmegyéhez, esperesi székhely: Sztálinváros (Brassó).

1956: Az egyházközség lélekszáma 594. Hozzátartozó szórványok: Brassó-Derestye: 4 lélek, Alsótömös: 3 lélek, Felsőtömös: 5 lélek, Predeál: 6 lélek, Tatrang: 7 lélek, Zajzon: 3 lélek, Pürkerec: 4 lélek, Szászmagyaros: 2 lélek. A lelkész évenként, egyszer valamennyi szórványban, Predeálon pedig évente kétszer prédikál.

1957: A lelkész örömmel jelenti, hogy az állam által elkobozott papilak épületét visszaszolgáltatták, egy lelakott és tönkretett épületet kaptak vissza.

1978 novembere: Esperesi leirat a szecselevárosi református egyházközséghez tartozó szórványok újraosztásáról, a következők szerint: Szászmagyarós, Tatrang, Zajzon és Pürkerec a Bodolai anyaegyházközséghez fog tartozni, Predeál pedig a ploiesti-i missziós egyházközséghez. Szecselevárosnál maradnak: Derestye, Malomdombok, Alsó- és Felsőtömös.

1981: Új egyházmegyéhez sorolják be az egyházközséget. Az egyházmegye neve: *Brassói Egyházmegye*.

A gyülekezetet hosszú évek során építették: 1887–1904 között Zsigmond Károly, 1904–1916 között Demes Péter, 1922–1943 között Puskás Kálmán, 1956–1982 között Jenei Sándor, 1983–2010 között Juhász Péter.

Mai gyülekezeti tagokként nem tehetünk mást, mint hálát adunk Istennek, hogy mindezideig megtartott minket, és reméljük a jövőben is az Ő kegyelmében és áldásában részesedhetünk.

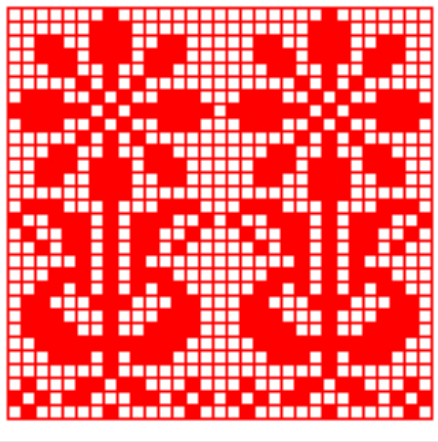

● **Jenei Tamás**

„Mi nem vagyunk a meghátrálás emberei...”

A Négyfalusi Református Egyházközségnek sajátos történet van. 1837-ben szórványgyülekezetként jött létre. A reformátusokat az ország minden részéből Brassó fejlődő ipara vonzotta ide, s biztosított számukra biztos megélhetést. Mivel mind jövevények voltak, az első világháború teljesen szétszórta ezt az első gyülekezetet. A válságos időkben, főleg mert a férfiakat kiküldték a frontra, nem volt tanácsos itt maradni idegenben. Trianon után néhány válságos esztendő következett a gyülekezet életében. Csak néhány esztendővel később szerveződött újjá a második gyülekezeti közösség. Ezt a gyülekezetet nagyjából a második világháború szórta szét. Ezt a háborút is nehéz átmeneti évtized követte. Ezekről a tényekről az anyakönyvekből és a presbiteri gyűlések jegyzőkönyveiből tájékozódhatunk.

Édesapám, Jenei Sándor, 1956. január 1-től jött Hosszúfaluba. Így ő lett a harmadik gyülekezet megszervezője. Mind társadalmilag, politikailag, mind pedig gyülekezetileg nehéz körülmények uralkodtak akkor. A gyárakat, a kisiparosok műhelyeit, a magán üzleteket államosították, a tulajdonosokat pedig, mint kizsákmányolókat megbélyegezték és száműzték. Országos szinten már 1949-ben elkezdődött a kollektivizálás. A magyar földműves társadalomnak a legszorgalmasabb, a legbecsületesebb rétege került kulák-listára. A társadalom, de különösen a kisebbségi társadalom megfélemlítése, kényszerlakhelyre telepítése, bebörtönzése naponkénti esemény volt. Így – mint egy kissé félre eső helyre – többen jöttek ilyen megpróbált életű családok vagy azok fiai. 1957-ben 160 lélek volt a gyülekezet lélekszáma Predeáltól Pürkerecig. Az 1962-ben nagy dirrel-dúrral befejeződött kollektivizálás újabb családokat kényszerített szülőfalujuk elhagyására, hogy aztán „menekültekként” itt telepedjenek le Négyfaluban. Politikailag nézve, ez a korszak az egyházüldözés vérmesebb korszaka volt.

Ilyen nehéz külső körülmények között kellett újjászervezni a gyülekezetet. Azt hiszem, hogy Istennek az Ezékiel próféta által adott szava volt az a felülről jövő bátorítás, amelyet a lelkipásztor és a presbitérium a gyülekezetépítés programjaként fogadott el: „Én legeltetem juhaimat, és én keresek nekik pihenő helyet, - így szól az én Uram, az Úr. Az elveszettet megkeresem, az eltévedtet visszaterelem, a sérültet bekötözöm, a gyengét erősítem, a kövérre és az erősre vigyázok; úgy legeltetem őket, ahogy kell.” (Ez 34, 15 -16)

Édesapámnak a fenti teológiai alapelv alapján a minőségi gyülekezetépítés volt a célkitűzése. Pusztakamarási és rákosdi szolgálata után, 20 éves szórványlelkészi tapasztalattal látott hozzá ehhez a munkához.

Ideérkezésekor, 1956-ban első feladatának tekintette a családlátogatást, s ez által a gyülekezet családjainak és családtagjainak az alapos megismerését és egyben lelki sebeinek a gyógyítását.

Aztán hozzálátott a közösség építéshez.

A gyermekek közötti munkát még teológushallgató korában kezdte. Jó pedagógiai érzékkel rendelkezett. A gyermekek nagyon szerették. Hogy a gyermekeknek ne kelljen olyan nagy távolságot megtenniük, három helyen szervezett vallásórát. A parókián, Türkösben Sükösd Pál asztalosmester fűtött műhelyében és még valahol a Tiszta-patak környékén vagy a Felszegen, valamelyik többgyermekes családnál. Nyári időben a Nyulak kútjánál tartottuk a vallásórát, melyet aztán nagy játék követett. Ezek az alkalmak feledhetetlenek!

A véres-vérmes esztendőkben a konfirmációi előkészítőt a tanév utánra, a nyári vakáció idejére tette. Négy-öt hétig naponta, délelőtt és délután foglalkozott az ifjak felkészítésével. A vallásórákon is, a konfirmációi előkészítők alakalmával is a gyermekek és a szülők egyaránt ismerkedtek, barátkoztak, közösséggé formálódtak.

A sok különböző helységből érkezett reformátust egy gyülekezeti közösséggé kellett gyúrni. Ennek egyik leghatásosabb eszköze a téli hónapokban megrendezett 5-6 szeretetvendégség volt.

(Folytatása a 4. oldalon.)

* Szerkesztőség: RO-505600 Négyfalu, George Moroianu utca (Nagyút) 87. szám * Telefon: 0268 / 275 773 *

● Kovács Lehel István

Farkas Gyula méltatása

1928. szeptember 21-én született Hétfaluban, Farkas Gyula lakatos, mezőgazdász és Farkas Vilma háziasszony egyetlen gyermekeként. Szorgalmas és jómódú családban nevelkedett. A gépesített földművelésen kívül kis vállalkozásuk volt: szódavíz palackozásával és fakitermeléssel foglalkoztak, így a fiatal Farkas Gyulának már korán alkalma volt megismerni és megszeretni a gépeket.

Az elemi iskolát Türkösben végezte 1936–1940 között, a gimnáziumot a Brassói Római Katolikus Főgimnáziumban 1940–1948 között.

1949-ben felvételizett a Brassói Műszaki Egyetem gépészmérnöki szakára, de a kommunista rendszer úgy tekintette családját, mint kapitalista kizsákmányolókat, s így visszautasították kérését.

Ősszel a kolozsvári Babeş-Bolyai Egyetem pótfelvételijén próbálkozott, ahol eredete ellenére szemet hunytak és felvettek, mert kevés jelentkező volt.

1951-ben édesapját a kommunista rendszer Bukarestbe hurcolta és bíróság nélkül két és fél év munkafogságra ítélték a Duna csatornához, mert kulák volt. Szerencséje volt, mert traktor és tehergépkocsi javító tudásának köszönhetően könnyebb bánásmódban részesült.

Ez az ítélet kihatással folt Farkas Gyulára is, hisz az egyetemen kivizsgálást indítottak ellene, majd apja politikai elítélt volta miatt kiutasították az egyetemről.

1952-től a brassói Vörös Zászló gyár alkalmazottja, ahol egy műszaki rajz tanfolyamot is elvégzett, majd szorgalmának, tudásának köszönhetően hamarosan tervező lett.

1954-ben a gyár ajánlatával újra próbálkozott a brassói Műszaki Egyetemre, ahová ezúttal felvették.

1961-ben egy tervezői csoport vezetője lett, ő tervezte a tehergépkocsi végső összeszerelési és gyártási vonalának mozgó rendszerét.

1966-ban édesapjával elkészítették az első nyers kőolaj – *pakura* – üzemeltetésű fűtőrendszert, amit saját házuk fűtésére alkalmaztak. Abban az időben a pakura olcsó és könnyen beszerezhető anyag volt, mivel hulladék terméknek tekintettek. Könnyen lehetett tárolni és szállítani, a fűtőrendszerben pedig automatikusan lehetett adagolni. Mikor az országban majdnem mindenki fával tüzelt, a Farkas családnak gombra induló és megálló, teljesen automatikus fűtő- és melegvíz-rendszere volt, aminek a híre hamar elterjedt Négyfaluban és Brassóban, sokaknak megtetszett, és megkérték Farkasékat, csináljanak nekik is ugyanilyent. Hamarosan annyi munka került, hogy az ifjú mérnök lemondott gyári állásáról, és csak ezzel foglalkozott. A kazán felépítése annyira sikeres volt, hogy a mai napig is vannak még működő kazánok az egész országban, és az újaknak is ez a belső felépítése.

1971-ben a tatrangi Termelőszövetkezeten belül megalapított egy kis céget – a kommunista rendszerben ez volt az egyetlen engedett magáncég forma. A műhely, ahol az első kazánokat és égőket gyártani kezdték, a türkösi családi ház pincéjében és csűrében volt.

1976-ban feleségül vette Adorjáni Erzsébet csomakőrösi származású gyermekorvosnőt, házasságukat az Úr két gyerekkel, az 1977-ben született Iringóval és az 1979-ben született Alpárral áldotta meg.

1989-ig körülbelül 3000 kazánt és égőt gyártottak le, amelyek a *„Farkas kazán”* néven váltak ismerte, és a mai napig is sokan jobban ismerik így, mint a *Termofarc* néven.

Farkas Gyula technikai hozzáértése és munkavágya csodákat tett a cégben. A termékeknél egyedi megoldásokat alkalmazott, saját elgondolású gépeket tervezett és alkalmazott. Kis fiának például egy külföldön látott négykerekű pedálos gokart modellje után acélból egy olyan játékautót épített, amelynek minden türkösi gyermek a csodájára járt.

Vagy számos ócskavasnak szánt gépet megvásárolt 1989 után, és felújította őket – ma is kiválóan működnek, de így járt el autójával is. Még a rendszerváltás előtt beszerzett egy totálkárosra roncsolt Mercedest, amelyet pár éven keresztül teljesen újraépített azokban az időkben, amikor csak Daciákat lehetett kapni, senkinek nem volt Mercedese, csak a magas rangú fővárosi kommunista elvtársaknak. Az alkatrészeket a külföldre áttelepedett rokonok és barátok szolgáltatták.

1989-ben a 88 éves édesapja halála miatt a cég vezetése teljesen rámaradt. A rendszerváltásnak köszönhetően nagyon megnőtt a kereslet a gázkazánok iránt, ezért Farkas Gyula újabb kazán- és égőtípusokat fejlesztett ki földgázra, modern fotocellás lángérzékelő és elektromos gazszelepes automatizálással. A megszigorodott törvények ellenére az összes kazán megkapta a szükséges ISCIR elismervényeket.

1994-ben jegyeztette be a *Termofarc* céget és türkösben korszerűsítette a gyártási vonalat.

1998-ban Brassó megyében már 200 tömbház fűtése volt Farkas kazánokkal megoldva.

2000-től fia is csatlakozott a gyár vezetéséhez, s a meglévő 1000 négyzetméteres csarnok mellé felhúznak még egy 2000 négyzetméteres csarnokot.

2005-re pedig az alkalmazottak száma már elérte a 150-et.

Lassan csökkent a kereslet a gázkazánokra, viszont rohamosan megnőtt a szilárdtüzelésű kazánokra, így Farkas Gyula és munkatársai újabb kazántípusokat fejlesztettek ki fára, szénre, pelletre, korpára, automatikus etető- és gyújtórendszerekkel.

A siker akkora volt, hogy a cég most már csak ezek gyártásával foglalkozik. A legmodernebb CNC technológia és egy ERP típusú cégvezető program lehetővé teszi az évi 15 000 legyártott cikket.

A *Termofarc* cég 2010-től külföldi kéréseket is kezdett elvállalni, az Európai Unió több országába, többek között Franciaországba, Angliába és Magyarországra is szállít termékeket.

*

Hétfalu gazdasági életében kifejtett kimagasló tevékenységéért kérem Farkas Gyulát, fogadja szeretettel a Zajzoni Rab István-díjat! Isten segítse áldásos tevékenységét!

● Kovács Lehel István

Városunk díszpolgára Bálint András

(Folytatás az 1. oldalról.)

Sokszor adott jó tanácsot nevelésükre vonatkozóan: igyekezett nemcsak jó magyarokat, hanem jó csángókat nevelni belőlük.

1951. december 1-től 1956-ig a négyfalusi IFET könyvelője volt. 1956-ban nyugdíjba vonult. Végre megvolt a független nyugalom, hogy évtizedek óta dédelgetett álma testet öltsön: megírja könyvét a barcasági csángó magyarok történetéről, szokásairól, hagyományairól. Régóta foglalkoztatta ez a témakör. Egészen fiatalon írta le a kenyérsütést, a szövőszék részeit, a kender és lenfeldolgozás folyamatát és eszközeit. A Csángó naptárakban 1923-tól jelentek meg a barcasági csángó községekről szóló írásai (1923: A barcasági csángó nép rövid története, 1924: Csernátfalu, A barcasági csángók a világháborúban, 1925: Apáca, 1926: Pürkerec, 1927: Hosszúfalu, 1928: Barcaújfalu, 1929: Tatrang, 1930: Krizba, Orbán Balázs, 1931: Zajzon, 1935: Bácsfalu, 1937: Az 50 éves türkösi egyház). Adatait az állami levéltárból, az egyházi irattárakból, Jakab István tanár csángókra vonatkozó jegyzeteiből, peres iratokból, családja és a hétfalusi magyarok emlékezetéből merítette. Viszonylag gyorsan írt, ugyanis magában évtizedeken keresztül készítgette az anyagot.

*

Nyugdíjazása után a könyv mellett még két dolog foglalkoztatta: a hétfalusi csángó múzeum és a Zajzoni Rab István-szobor. Házról házra járta végig a településeket, s írta össze, mi van még meg az ősi ruhákból, bútorokból, használati tárgyakból. (Az utólag leltárszerűen rendszerezett gazdag anyag máig feldolgozatlan.)

(Folytatása a 4. oldalon.)

Lapszámunkat a Communitas Alapítvány támogatta.

HÉTFALU HONLAPJA
www.hetfalu.ro

(Folytatás a 2. oldalról.)

A keresztyén üzenetet hordozó, az igaz emberséget munkáló műsort az óvodásoktól kezdve az érettségizőkig terjedő korosztályból válogatta, de úgy, hogy a karácsonyi ünnepélyen kívül minden református gyerek még egyszer szerepeljen. Egy-egy ilyen műsor előkészítése 2-3 hetet vett igénybe. A szavalóknak naponta kellet próbára jönni. Ő tanította be személyesen a szavalatokat, hogy azok művészi szavalatokként kerüljenek a hallgatóság elé. A szeretetvendégség kezdetén elhangzott egy a témához illő bibliamagyarázat, aztán jött a műsor bevezetője. Minden szavalathoz bevezetőt, a műsorhoz összekötő szöveget mondott, hogy így az egyszer hallott vers üzenete maradandóbb legyen. Az általában 6-7 szavalatot tartalmazó műsor közepén elhangzott egy oda illő prózai mű. Édesanyámnak különleges adottsága volt az érdekfeszítő és érzelem gazdag felolvasáshoz. Kántori szolgálata mellett ezt is mindig színvonalasan ellátta. Emlékszem, ahogy az egyes alkalmakra készült. Nemcsak magában olvasta el néhányszor a novellát, hanem kétszerháromszor hangosan is kipróbálta, hogy hogyan hangzik a kijelölt írás. A gazdasszonyokat családlátogatással egybekötve kérték fel a szüleim. Gazdasszonynak lenni, rangot jelentett a gyülekezetben! Így is épült a közösség az asszonyok között. Természetesen a szeretetvendégségen teázás, sütemény fogyasztás közben ismét csak lehetett ismerkedni, barátkozni, kapcsolatokat építeni, egyszóval gyülekezetté válni! Ezek a szeretetvendégségek magas szintű keresztyén tartalmú irodalmi rendezvények voltak, amelyekre a testvéregyházak tagjai is eljártak. Kicsit irigyelték is ezeket a szép Csokonai, Petőfi, Arany, Ady, Kosztolányi, Áprily, Tompa László, Tamkó Sirató Károly, Weöres Sándor, Kányádi Sándor esteket. Ezeknek a szeretetvendégségeknek a külön hozadéka volt, hogy az iskolai szavaló-versenyeken és az irodalmi olimpiákon többségükben mindig a református gyerekek jeleskedtek. Íme, a kisebbség a minőséggel tud győzni a többség felett! A reformátusok ezekért a sikerekért is kihúzhatták magukat. Szórványközösségként ennek különleges jelentősége volt itt Négyfaluban!

Egyházkerületi szinten is nagy vívmány volt, hogy 1957-ben per útján sikerül visszaszerezni a néptanácstól, illetve a szemben lévő építészeti szakiskolától a parókia épületét. Végső fokon ez azt jelentette, hogy az egyház pert nyert a kommunista állammal szemben. Ez a per azonban azokban az időkben végződhetett volna a lelkész Duna-csatornához való küldésével. Mindezt, ismétlem, 1957-ben! Mikor a nemkívánatos lakók több mint 10 év után kivonultak, amit csak lehetett, ajtókat, ablakokat, kályhákat, csapokat bosszúból tönkretettek. A templom és a parókia környezete is teljesen el volt vadulva. (12 vadszilvafát kellett egyetlen alkalommal kivágni!) A gyülekezetnek kicsi

● **Jenei Tamás***

„Mi nem vagyunk a meghátrálás emberei…”

volt a lélekszáma és még kisebb az anyagi ereje. A korábbi idők mintája szerint édesapám egy jótékonysági bált rendezett jó műsorral, jó büfével, jó muzsikával. A bál előkészítésében szervezésében levezetésében, minden fajta munkáiban szinte kivétel nélkül minden református család részt vett. Ez is közösségteremtő, közösségépítő esemény volt. Az édesapám 400 lejes akkori fizetéséhez képest 6000 lejen felüli volt a gyülekezet tiszta bevétele, amiből a legsürgősebb javítási munkálatokat el lehetett végezni a parókián. Addig a lelkészi család másfél éven keresztül albérletben lakott. Aki számított a négyfalusi társadalomban, az felekezeti különbség nélkül mind jelen volt. A helyi lutheránus magyarok tulajdonképpen ekkor figyeltek fel arra, hogy itt újból él a református gyülekezet. „Lekicsinyelt jöttmentekből” rangot nyert emberek lettek a reformátusok, ami sokáig érezhető volt a településen belül, s ami gyógyította a reformátusok lelkét.

Nemcsak a lelkek építése, igaz emberi méltóságuk visszaadása folyt, hanem a templom és most már a parókia közös telkének a rendbetétele is. Ha kevés a pénz fantáziával, hozzáértéssel, kitartó munkával sok mindent meg lehet valósítani. Jenei Sándor ezt a módszert alkalmazta, amikor 1,2 m-es kövezett járdákat rakott le a telken a közlekedési útvonalak mentén. A járdák mellé virágokat és díszcserjéket ültetett. A nagyobb felületeken pázsitot nevelt kihúzott zsinórok mentén.. Olyan helyekre, ahol a szomszédok hanyagságát kellett elfedni, s a saját telken kellett a szép környezetet biztosítani, oda mogyoróbokrot és lila meg sárga akácot ültetett. Ezeket a cserjéket, fákat reggeli és délutáni sétái alkalmával, amikor kezében volt a metsző olló, nyesegette, alakította, hogy ne csak rikítsanak, hanem valóban virítsanak. Alapelve volt, hogy a templom és a parókia környéke olyan kell hogy legyen, hogy aki a kapun belép, az azt érezze: „ Engem itt vártak!”. A szépen karban tartott telek erről kellett valljon. Ő azt tartotta, hogy a hívek lelkigondozása itt, a kapuban kezdődik. Nemcsak a család gyönyörködtetésére gondolt. Még a „vad időkben”, az ötvenes évek végén telepítettük a fenyősövényt a főút melletti vaskerítés mögé. Ennek nemcsak porfogó és nemcsak esztétikai szerepe volt akkor, hanem az „ügyeletes kíváncsiskodók” elől is elzárta azokat a gyerekeket és felnőtteket, akik bejöttek a parókiára. Akkor ez a fajta tapintatosság is fontos volt.

Fontos munkálat volt az 1957-es parókia renoválás. Szinte minden református egyháztag, férfiak és nők kalákáztak ennél a munkálatnál. Az épület lakhatóvá tételén túl itt is a közösségteremtés volt a cél, ami sikerrel járt. 1971-ben került sor a templom ablakainak cseréjére, a világítás világító szakemberek által végzett átalakítására, a templom általános renoválására. Ekkor is az egész gyülekezet megmozdult. A hívek nemcsak anyagilag támogatták a munkálatokat, hanem 407 napi önkéntes munkát is vállaltak a hűséges presbiterek és a hűséges egyháztagok. Később sikerült betonjárdákat önteni, a parókiát renoválni, a kerítéseket rendbe tenni. Nagy harc folyt azért, hogy önálló temetőt kapjon a gyülekezet. Ez az óhaj csak 1990 után teljesült. De hála Istennek sikerült!

Amint az előbbiekben felvázolt sorokban érzékeltetni próbáltam, ez alatt a negyedszázad alatt minden egyes tevékenységnél fontos volt, hogy ne csak a falak épüljenek, hanem a közösség épüljön, a gyülekezeti közösség erősödjön!

Isten megengedte Jenei Sándornak, hogy mire a nyugdíjaztatásának ideje eljött, 1982-ben,, addigra a gyülekezetet mind lelkiekben, mind pedig anyagiakban rendbe tegye. Hosszú és kemény út volt, de megérte! Vallotta, hogy mi nem vagyunk a meghátrálás emberei, hogy elvesszünk, hanem a hitéi, hogy életet nyerjünk. (Zsid 10,39) Mindennapi tevékenységével, személyes életével és példájával ezt az örökséget adta át az egész szeretett négyfalusi gyülekezetnek, kicsinyeknek és nagyoknak egyaránt!

**úgy is, mint akit a négyfalusi gyülekezet szeretete nevelt lelkipásztorrá*

● **Kovács Lehel István**

Városunk díszpolgára Bálint András

(Folytatás a 3. oldalról.)

Tárgyalt a városi vezetőséggel, szakemberekkel, kidolgozta a múzeum berendezésének a tervét is.

Tagja volt annak a bizottságnak, amely Zajzoni Rab István szobrának felállítását szorgalmazta. Soha semmilyen közéleti tevékenységből magát ki nem vonta.

Könyve Szentimrei Judit és Beke György közbenjárására bekerült a Kriterion Könyvkiadó kiadási tervébe. De ott is maradt. Máig kiadatlan.

A csángó múzeum helyett olyan múzeumot hoztak létre, amelynek akkor semmi köze nem volt a csángókhoz (1989 után ez a helyzet változott).

Az Istók János szobrászművész készítette Zajzoni-szobor eltűnt.

Az az ember, aki tudásával, kitartásával, akaraterejével a lehetetlennel is megpróbálkozott, élete alkonyán arra jött rá, hogy minden összezúzódhat a sors kezében.

Élete utolsó évét ismét a család körében töltötte Hosszúfaluban. Itt halt meg 1962. július 25-én.

(Hochbauer Ferencné Gáspár Sára közlése alapján.)

*

Négyfalu városi tanácsa 2012. szeptember 27-én avatta városunk díszpolgárává Bálint Andrást a magyar tanácsosok, alpolgármester, valamint a Hétfalusi Magyar Művelődési Társaság, Wildt József Tudományos Társaság és a Hétfalusi Magyar Ifjúsági Klub javaslatára. Az erről szóló oklevél és határozat a novemberi rendes tanácsülésen kerül átadásra.

Az oklevél szövege: *Díszpolgári oklevél Bálint András tanítónak, írónak, néprajzi gyűjtőnek, poszthumusz, életműve elismeréseként, magyar nemzeti közösségünk fejlesztéséért, az első egységes Barcaság-monográfia megírásáért.*

Szász Domokos református püspök, aki 1895. október 6-án felszentelte az új hosszúfalusi református templomot.